Time Duration: 3 Hours **Total Marks: 80**

Marks

N.B. 1 All questions are compulsory.

2 Each question carries equal (20) marks

3 Draw neat diagrams wherever necessary

Q.1 Answer any two of the following: **20**

A Explain the importance of infrastructure in economic development of Maharashtra.

B Write a detail note on sources of energy in Maharashtra.

C Discuss the education facilities of Maharashtra.

Q.2 Answer any two of the following: **20**

A Explain the role of state finance commission of Maharashtra.

B Explain the developmental and non-developmental expenditure of Maharashtra government.

C Discuss the sources of non-tax revenue of Maharashtra government.

Q.3 Answer any two of the following: **20**

A Explain the nature of regional imbalance in Maharashtra.

B Elaborate the causes of regional imbalance in Maharashtra.

C Discuss the measures taken by Maharashtra government for regional development.

Q.4 Answer any two of the following: **20**

A Explain the concept and importance of human development in Maharashtra.

B Explain the problems of weaker sections of Maharashtra.

C Write a detail note on women empowerment in Maharashtra.

****

CE8315CD5408BCC531A220B509FAEC66

वेळ: 3 तास **(एकूण गुण: 80)**

गुण

NB. १- सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२- प्रत्येक प्रश्नाला 20 गुण असतात.

३- आवश्यक तेथे व्यवस्थित आकृती काढा.

Q.1 खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे उत्तर द्या **20**

A महाराष्ट्राच्या आर्थिक विकासात पायाभूत सुविधांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

B महाराष्ट्रातील उर्जा स्त्रोतांची तपशीलवार नोंद लिहा.

C महाराष्ट्रातील शैक्षणिक सुविधांची चर्चा करा.

Q.2 खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे उत्तर द्या **20**

A महाराष्ट्र राज्य वित्त आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.

B महाराष्ट्र शासनाच्या विकासात्मक व अविकासी खर्चाचे स्पष्टीकरण द्या.

C महाराष्ट्र सरकारच्या गैर-कर महसुलाच्या स्रोतांची चर्चा करा.

Q.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे उत्तर द्या **20**

A महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

B महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

C प्रादेशिक विकासासाठी महाराष्ट्र सरकारने केलेल्या उपाययोजनांची चर्चा करा.

Q.4 खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे उत्तर द्या **20**

A महाराष्ट्रातील मानवी विकासाची संकल्पना आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

B महाराष्ट्रातील दुर्बल घटकांच्या समस्या समजावून सांगा.

C महाराष्ट्रातील महिला सक्षमीकरणावर तपशीलवार नोंद लिहा.

****

CE8315CD5408BCC531A220B509FAEC66

वेळ : २ तास ३० मिनिटे **गुण: ८०**

सूचना: १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न १ अ. खालीलपैकी दोन विषयावर वृत्तपत्रासाठी वृत्तलेखन करा. **(२०)**

१) तुमच्या परिसरात अचानक कोसळलेल्या पावसामुळे शेतकऱ्यांच्या पिकांचे अतोनात नुकसान झाले आहे, त्या संदर्भात वृत्तपत्रासाठी वृत्तलेखन करा.

२) तुमच्या महाविद्यालयात मराठी भाषा संवर्धन पंधरवड्यानिमित्त विविध उपक्रम आयोजित करण्यात आले होते.त्या संदर्भात वृत्तपत्रासाठी वृत्तलेखन करा.

किंवा

ब. १) वृत्तपत्रीय लेखनातील पुस्तक परीक्षणाचे स्वरूप सांगून त्याची उपयुक्तता स्पष्ट करा.

प्रश्न २ अ. खाली दिलेल्या दोन विषयांवर आकाशवाणीसाठी जाहिराती तयार करा. **(२०)**

१) महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने 'संपूर्ण स्वच्छता अभियान' राबविण्यात येत आहे. त्या संदर्भात आकाशवाणी या माध्यमासाठी जाहिरात तयार करा.

२) 'कोविड' या साथीच्या रोगाचा प्रसार होऊ नये म्हणून सर्वसामान्य माणसांमध्ये जनजागृती करणारी आकाशवाणी या माध्यमासाठी जाहिरात तयार करा.

किंवा

ब. १) आकाशवाणीवर सादर होणाऱ्या नभोनाट्य लेखनाचे स्वरूप सांगून नभोनाट्य लेखनाचे तंत्र याबद्दल विवेचन करा.

प्रश्न ३ अ. खालील पैकी दोन विषयावर मुलाखतीसाठी १५ प्रश्न तयार करा. **(२०)**

१) तुमच्या आवडत्या खेळाडूची दूरचित्रवाणीवर मुलाखत घेण्यासाठी १५ प्रश्नांची प्रश्नावली तयार करा.

२) तुमच्या मित्राची संघ लोकसेवा आयोगाच्या (यु.पी.एस.सी.) वतीने घेण्यात आलेल्या परीक्षेत जिल्हाधिकारी या पदावर निवड झाली आहे. त्याची दूरचित्रवाणीवर मुलाखत घेण्यासाठी १५ प्रश्नांची प्रश्नावली तयार करा.

किंवा

ब. १) दूरचित्रवाणी मालिकेसाठी संवाद लेखन करताना कोणत्या गोष्टी प्राधान्याने लक्षात घ्याव्या लागतात, ते सविस्तर लिहा.

प्रश्न ४. खालीलपैकी चारांपैकी दोन टिपा लिहा. **(२०)**

१) चित्रपट समीक्षा

२) आकाशवाणीवरील जाहिरातींचे स्वरूप

३) ब्लॉग लेखनाचे स्वरूप

४) विकिपीडिया लेखनाचे स्वरूप

0B5642CB8E4F911122DFDC21E91DA11E

अवधि : २½ घंटे पूर्णांक: ८०

सूचना : १) अंतिम प्रश्न अनिवार्य हैं।
२) शेष ४ प्रश्नों में से किन्हीं ३प्रश्नों के उत्तर लिखें।
३) सभी प्रश्नों के लिए समान अंक हैं।

प्र. १. स्त्री चेतना से हिन्दी कविता किस प्रकार प्रभावित हुई है,स्पष्ट कीजिए। २०

अथवा

स्त्री चेतना ने हिन्दी कथा साहित्य को किस प्रकार प्रभावित किया है, स्पष्ट कीजिए।

प्र. २. दलित चेतना के हिन्दी कथा साहित्य पर हुए प्रभाव को दर्शाइए। २०

अथवा

दलित चेतना के हिन्दी कविता पर हुए प्रभाव को सोदाहरण समझाइए।

प्र.३ . समकालीन किन्नर केन्द्रित कथा साहित्य के आधार पर किन्नर-जीवन पर प्रकाश डालिए। २०

अथवा

समकालीन हिन्दी उपन्यासों में आदिवासी विमर्श की अभिव्यक्ति किस प्रकार हुई है, स्पष्ट कीजिए।

प्र. ४. 'हंस' में स्वातंत्र्योत्तर जन-चेतना को किस प्रकार वाणी मिली है, स्पष्ट कीजिए। २०

अथवा

'समालोचन' (ई-पत्रिका) तथा 'साहित्य कुंज'(ई-पत्रिका) ने स्वातंत्र्योत्तर जन चेतना को अभिव्यक्त करने में अपनी महत्त्वपूर्ण भूमिका निभाई है, स्पष्ट कीजिए।

प्र. ५. किन्हीं दो विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए। २०

क) स्त्री विमर्श का अर्थ
ख) दलित विमर्श की प्रासंगिकता
ग) नवभारत
घ) सारिका

0B5642CB8E4F911122DFDC21E91FCBE8

[Time: 2½ hours] **[Marks:80]**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All Questions are compulsory.
2. Figures to right indicates full marks.

Prescribed Texts:

Unit 1 Literary Terms: Problem Play, Expressionism, Theatre of the Absurd, Angry Young Men Theatre, Make up and Costume, One Act Play

Unit 2 A) Eugene O'Neill: 'Desire Under the Elms' **OR B)** Henrik Ibsen: 'An Enemy of the People'

Unit 3A) Edward Albee: 'The Zoo Story' **OR B)** Anton Chekhov: 'The Proposal'

Q.1 **A)** Discuss in detail the problem play as a drama built around a specific problem. Give suitable examples. **(20)**

OR

B) What are the main features of Expressionistic Theatre and how does it differ from other types of theatre? Elaborate.

OR

C) Write short notes on **ANY TWO** of the following:

i) The Theatre of the Absurd

ii) Characteristics of one-act plays

iii) Importance of costume and make-up

iv) Themes in Angry Young Men theatre

Q.2A **a)** Critically comment on the different desires depicted in the play *Desire under the Elms.* **(20)**

OR

b) Discuss *Desire under the Elms* as a naturalistic play.

OR

Q.2B **a)** Elaborate on the battle between responsibility and manipulation as a theme in *An Enemy of the People*.

OR

b) Comment on the major characters in the play *An Enemy of the People*.

Q.3A **a)** Explore the significance and impact of New York city as the setting in *The Zoo Story.* **(20)**

OR

b) Discuss the plot structure and techniques used by Albee in his play *The Zoo Story*.

OR

Q.3B **a)** Write a detailed note on the plot structure of the play *The Proposal.*

OR

b) Comment on the hypocrisy of the rich landowners in Russia as the central theme of *The Proposal.*

0B5642CB8E4F911122DFDC21E9258F32

Q.4 Write short notes on **ANY ONE** of the following: **(10)**

i) Use of symbols in *Desire under the Elms*

ii) Role of Maw in *Desire under the Elms*

iii) Freedom of speech in *An Enemy of the People*

iv) The significance of the title *An Enemy of the People*

Q.5 Write short notes on **ANY ONE** of the following: **(10)**

i) Significance of the title *The Zoo Story*

ii) Alienation as a theme in *The Zoo Story*

iii) Character sketch of Natalya in *The Proposal*

iv) The importance of Oxen Meadows in *The Proposal*

0B5642CB8E4F911122DFDC21E9258F32

Time: 2 ½ Hours **Total Marks: 80**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B.: (1) **All** questions are **compulsory**.
(2) **All** questions carry **equal** marks.

Q.1. **a)** Discuss the various steps in historical research. **(20)**

OR

b) Explain the methods of critical enquiry of historical sources.

Q.2. **a)** Review the components in writing of local history. **(20)**

OR

b) Highlight the utility of Digital Sources in historical research.

Q.3. **a)** Describe the characteristics of the Feminist approach to history writing. **(20)**

OR

b) Give an account of the Post-Modern approach to history.

Q.4. **a)** Evaluate the contribution of Nationalist school of Indian Historiography. **(20)**

OR

b) Write in detail about Marxist school of Indian Historiography.

_____

0B5642CB8E4F911122DFDC21E90B8277

(मराठी रुपांतर)

वेळ: २.३० तास **एकूण गुण: ८०**

सूचना: (१) **सर्व** प्रश्न सोडविणे **अनिवार्य** आहे.
(२) **सर्व** प्रश्नांना **समान** गुण आहेत.

प्र.१. अ) ऐतिहासिक संशोधनातील विविध पायऱ्यांची चर्चा करा. **(२०)**

किंवा

ब) ऐतिहासिक साधनांचे टीकात्मक परीक्षण करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.२. अ) स्थानिक इतिहास लेखनातील घटकांचा आढावा घ्या. **(२०)**

किंवा

ब) डिजीटल साधनांची ऐतिहासिक संशोधनातील उपयुक्तता अधोरेखित करा.

प्र.३. अ) इतिहास लेखनातील स्त्रीवादी दृष्टीकोनाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. **(२०)**

किंवा

ब) इतिहासविषयक उत्तर-आधुनिकतावादी दृष्टिकोनाची माहिती लिहा.

प्र.४. अ) भारतीय इतिहासलेखनशास्त्रातील राष्ट्रवादी विचारप्रणालीच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा. **(२०)**

किंवा

ब) भारतीय इतिहासलेखनशास्त्रातील मार्क्सवादी विचारप्रणालीविषयी सविस्तर लिहा.

0B5642CB8E4F911122DFDC21E90B8277

[Time: 3 Hrs.] **[Marks:80]**

N.B.: All Questions are compulsory

All Questions have internal option

Figures at right indicate full marks

Q. 1 A –Describe following – (i) Four requirements for true dialogue, (ii) Basic guidelines for visibly tuning in to clients. **20**

Or

Q. 1 B – Differentiate between poor listening and distorted listening. Explain the forms of poor and distorted listening.

Q. 2 A – Explain following – (i) Basic formula for communicating empathy, (ii) Guidelines for responding accurately to client's feelings, emotions and moods. **20**

Or

Q. 2 B – Explain with examples wise use of empathy to achieve a number of therapeutic goals.

Q. 3 A – Write a detailed note on use of summaries to provide focus and direction to the client. **20**

Or

Q. 3 B – Describe the guidelines for helping clients deal with reluctance and resistance.

Q. 4 A – Elaborate any four principles for helping clients choose issues that will make a difference in their lives. **20**

Or

Q. 4 B Explain the continuum between first order and second order change and explain the four ways by which goal setting helps client.

****

0B5642CB8E4F911122DFDC21E90FDDCB

वेळ :- ३ तास **गुण :- ८०**

सूचना : सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहे.
उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्रश्न १ ला अ – खालील बाबींचे वर्णन करा – (i) खऱ्या संवादासाठी चार आवश्यकता, (ii) क्लायंटशी दृष्टीद्वारे जुळवून घेण्यासाठी मूलभूत मार्गदर्शक तत्त्वे. २०

किंवा

प्रश्न १ ला ब - खराब ऐकणे आणि विकृत ऐकणे यातील फरक स्पष्ट करा. खराब आणि विकृत ऐकण्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न २रा अ – खालील स्पष्ट करा - (i) सहानुभूती संप्रेषणासाठी मूलभूत सूत्र, (ii) क्लायंटच्या जाणिवा , भावना आणि मूड यांना अचूकपणे प्रतिसाद देण्यासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे. २०

किंवा

प्रश्न २रा ब - अनेक उपचारात्मक उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी सहानुभूतीचा वापर उदाहरणांसह स्पष्ट करा

प्रश्न ३ रा अ - 'क्लायंटचे मुद्याकडे लक्ष वेधण्यासाठी आणि क्लायंटच्या विचारांना दिशा देण्यासाठी सारांशांच्या वापरावर तपशीलवार टीप लिहा. २०

किंवा

प्रश्न ३ रा ब – क्लायंटची अनिच्छा आणि क्लायंटने केलेला प्रतिकार यांचा सामना करण्यास मदत करणारी मार्गदर्शक तत्वे विशद करा.

प्रश्न ४था अ – क्लायंटला जीवनात बदल घडवून आणण्यासाठी ज्या बाबींवर काम करावे लागेल त्या बाबी निवडण्यास मदत करण्यासाठी वापरता येणारी कोणतीही चार तत्त्वे विशद करा. २०

किंवा

प्रश्न ४था ब – प्रथम क्रम आणि द्वितीय क्रम बदल यांच्यातील सातत्य स्पष्ट करा आणि लक्ष्य ठरवणे मार्गांवर चर्चा करा क्लायंटला कोणत्या चार मार्गांनी मदत करते ते स्पष्ट करा.

****

0B5642CB8E4F911122DFDC21E90FDDCB

(03 Hours) **Total Marks: 100**

N.B: (1) Attempt all five questions.
(2) All questions carry equal marks.

Prescribed Texts:

(1) Background and important concepts in the Restoration and Neo-Classical Periods.
(2) John Dryden : *All for Love*

OR

Oliver Goldsmith : *She Stoops to Conquer*

(3) Selected verse from the Puritan Era, the Restoration Period and the 18th Century

Q. 1 (a) Discuss in detail the characteristics of the Restoration Period with reference to the literature of the time. 20

OR

(b) Elaborate the literary characteristics of the Neo-classical age in detail.

OR

(c) Write short notes on any **two** of the following.
i. Epic and mock-epic
ii. Rise of the periodical essay
iii. Diary writing
iv. Age of satire

Q. 2 (a) i) Discuss in detail the major features of heroic tragedy with reference to John Dryden's *All for Love*. 20

OR

ii) What are the major themes reflected in *All for Love*? Discuss in detail.

OR

Q. 2 (b) i) Evaluate *She Stoops to Conquer* as an example of restoration comedy.

OR

ii) Discuss the appropriateness of the title, *She Stoops to Conquer* and the sub-title, *The Mistakes of the Night* of the play by Oliver Goldsmith.

Q. 3 (a) Write the character sketch and describe the personality of Satan as it is reflected in Milton's *Paradise Lost* Book I. 20

OR

(b) Examine *The Rape of the Lock* as a mock-epic with reference to the prescribed lines of the poem.

D1B70FD8E568CAFD1A0A8F7A55A169E4

Q. 4 (a) Write short notes on **any two** of the following: 20

i. Antony in *All for Love*

ii. The theme of authority and freedom in *All for Love*

iii. Cleopatra in *All for Love*

iv. The theme of continuity and change in *All for Love*

OR

(b) Write short notes on **any two** of the following:

i. Mrs. Hardcastle in *She Stoops to Conquer*

ii. Man-Woman Relations in *She Stoops to Conquer*

iii. Tony Lumpkin in *She Stoops to Conquer*

iv. Theme of marriage in *She Stoops to Conquer*

Q. 5 Write short notes on **any two** of the following: 20

i. The spread of fire in "The Fire of London"

ii. Belinda in "The Rape of the Lock".

iii. Literary devices used in "The Fire of London"

iv. The baron in "The Rape of the Lock"

****

D1B70FD8E568CAFD1A0A8F7A55A169E4

(वेळ -३ तास) **[एकूण गुण: १००]**

सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. १) अ) शाहिरी वाङ् मयाचे स्वरूप विशद करून 'पोवाडा' या काव्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये साधार स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) अनंत फंदी आणि होनाजी बाळा यांच्या शाहिरी लेखनाचा आढावा घ्या.

प्र. २) अ) दत्त आणि नाथ पंथीयांच्या लिखित साहित्याचे स्वरूपविशेष सोदाहरण स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) समर्थ रामदास यांच्या साहित्यलेखनाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्र. ३) अ) ख्रिस्ती धर्मियांनी मध्ययुगीन मराठी साहित्याला दिलेले योगदान सोदाहरण स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) हुसेन अंबरखान आणि शहा मुंतोजी या इस्लामी संतकवींच्या वाङ् मयीन कार्याचा सविस्तर आढावा घ्या.

प्र. ४) अ) बखरीतील कथारचनेची वैशिष्ट्ये सांगून शिवपूर्वकालीन बखरींचा परिचय करून द्या. २०

किंवा

आ) बखर वाङ् मयाचे स्वरुपविशेष सांगून दोन पेशवेकालीन बखरींची सविस्तर माहिती द्या.

प्र. ५) खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** टिपा लिहा. २०

१. लावणीची ठळक वैशिष्ट्ये

२. नाथ संप्रदायाचे कार्य

३. ख्रिस्तपुराण

४. सभासदाची बखर

****

D1B70FD8E568CAFD1A0A8F7A5567CEF9

(3 Hours) **(Total Marks-100)**

Please check whether you have go the right question paper

NB : 1) All questions are compulsory

2) All questions Carry **equal marks.**

Q.1 Explain the achievements of Babur as the founder of Mughal Empire?

OR

Describe the Akbar's Rajput policy?

Q.2 Comments on Mughal administration?

OR

Throw light on the judicial system of Mughals?

Q. 3 Trace the reasons responsible for the rise of Maratha power?

OR

Write detailed information on Chhatrapati Shivaji Maharaj's administration?

Q.4 Discuss the economic situation of Mughal period?

OR

Evaluate the educational conditions during the Mughal period?

Q.5 Write short notes on **any two** of the following.

a. Jahangir.

b. Mansabdari system during the Mughal period.

c. Chhatrapati Rajaram Maharaj.

d. Art of the Mughal Period.

****

D1B70FD8E568CAFD1A0A8F7A556A9BE6

मराठी रूपांतर

(३ तास) **(एकुण गुण : १००)**

सूचना :

१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२)सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. १ मोगल साम्राज्याचा संस्थापक या नात्याने बाबरची कामगिरी स्पष्ट करा ?

किंवा

अकबराच्या राजपूत विषयक धोरणाचे वर्णन करा ?

प्र.२ मोगल प्रशासनावर भाष्य करा ?

किंवा

मोगलांच्या न्यायव्यवस्थेवर प्रकाश टाका ?

प्र. ३ मराठा सत्तेच्या उदयास जबाबदार कारणांचा मागोवा घ्या ?

किंवा

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या प्रशासनावर सविस्तर माहिती लिहा ?

प्र. ४ मोगल कालखंडातील आर्थिक परिस्थितीवर चर्चा करा ?

किंवा

मोगल कालखंडातील शैक्षणिक परिस्थितीचे मूल्यमापन करा ?

प्र. ५ खालीलपैकी **कोणत्याही दोहोंवर** टिपा लिहा .

अ. जहांगीर.

ब. मोगल कालखंडातील मनसबदारी पद्धती.

क.छत्रपती राजाराम महाराज.

ड. मोगल कालखंडातील कला.

****

D1B70FD8E568CAFD1A0A8F7A556A9BE6

3 Hours **Total Marks: 100**

Please check that you received the correct question paper

N.B. 1) Attempt all five questions.
2) Answer should be relevant to the questions set.
3) Figures to the right indicate full marks.

Q.1. Write short note on **Any Two** of the following. 20

i) Romanticism
ii) Aestheticism
iii) Classicism
iv) Symbolism

Q.2. A) Discuss the theory of 'Structuralism' and explore the Lingual approach in it. 20

OR

B) Discuss the various aspects of Psychoanalytical Criticism. 20

Q.3. A) Illustrate the multifarious characteristics of Marxist Criticism. 20

OR

B) Discuss the development of the theory of Feminist criticism with its exponents 20

Q.4. Write short note on **Any Two** of the following. 20

i) Major theorists in Eco-Criticism
ii) Features of Post-colonial criticism
iii) Archetypal Criticism
iv) New Criticism

Q.5 Attempt a Critical Appreciation of the following poem. 20

A century Later

The school-bell is a call to battle,
every step to class, a step into the firing-line.
Here is the target, fine skin at the temple,
cheek still rounded from being fifteen.

67360965A38564ABB2A4E35CC27B4C39

Surrendered, surrounded, she
takes the bullet in the head

and walks on. The missile cuts
a pathway in her mind, to an orchard
in full bloom, a field humming under the sun,
its lap open and full of poppies.

This girl has won
the right to be ordinary,

wear bangles to a wedding, paint her fingernails,
go to school. Bullet, she says, you are stupid.
You have failed. You cannot kill a book
or the buzzing in it.

A murmur, a swarm. Behind her, one by one,
the schoolgirls are standing up
to take their places on the front line.

****

67360965A38564ABB2A4E35CC27B4C39

वेळ : ३ तास **गुण : १००**

सूचना - १) **सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.**
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१ अ) प्लेटोने मांडलेल्या अनुकृती सिद्धांताची सविस्तर चर्चा करा. **२०**

किंवा

आ) एडगर ॲलन पो, कोर्टहॉप आणि अर्नोल्ड यांनी केलेल्या काव्यव्याख्या स्पष्ट करा.

प्रश्न.२ अ) रूपक आणि प्रतीक या संकल्पनांच्या आधारे साहित्याच्या भाषेचे स्वरूप सोदाहरण उलगडून दाखवा. **२०**

किंवा

आ) अपरिचितीकरण आणि अनेकार्थता या साहित्यभाषेच्या संदर्भातील संकल्पना साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न.३ अ) कोलरिजच्या कल्पनाशक्तीचा सिद्धांत सविस्तर नमूद करा. **२०**

किंवा

आ) आत्माविष्कार आणि जीवनभाष्य या साहित्यप्रयोजनांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न.४ अ) 'कॅथार्सिस' संकल्पनेसंबंधीच्या विरेचनवादी भूमिकेची सविस्तर चर्चा करा. **२०**

किंवा

आ) रिचर्ड्सने मांडलेल्या प्रेरणासंतुलनाच्या सिद्धांताच्या आधारे साहित्याची आस्वादप्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न ५ पुढीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. **२०**

अ) वर्डस्वर्थने केलेली काव्यव्याख्या

आ) नियमोल्लंघन - साहित्याच्या भाषेचे वैशिष्ट्य

इ) सामाजिक बांधिलकी - एक साहित्यप्रयोजन

ई) 'कॅथार्सिस' संकल्पनेसंदर्भातील लेसिंगची भूमिका

****

67360965A38564ABB2A4E35CC29CCCC4

[Time : 3 Hours]

[Marks : 100]

Please check whether you have got the right quesrion paper.

N. B: 1. **All** question are **Compulsory**.

2. **All** questions carry **equal** marks.

Q.1 A) Give an account of integration of Indian States.

OR

B) Decribe the Sosio – Economic Reforms during Nehru Era.

Q.2 A) Explain the work of Lal Bahadur shastri as the Prime Minister.

OR

B) Write a detailed note on the Nationalization of Banks.

Q.3 A) Briefly describe the India's relations with it neighbouring countries.

OR

B) Give an account of liberalization.

Q.4 A) Review the Women Empowerment Movement in India.

OR

B) Explain the Progress in Science and Technology in Independent India.

Q.5 Attempt any **two** short Note of the following.

a) Features of the Indian Constitution.

b) Janata Government.

c) Rajiv Gandhi.

d) Separatist Movement.

67360965A38564ABB2A4E35CC29ECAEE

(मराठी रुपांतर)

(वेळः ३ तास)

एकूण गुणः १००

सुचना: १) **सर्व** प्रश्न **अनिवार्य** आहेत

२) **सर्व** प्रश्नांना **समान गुण** आहेत.

प्र. १ अ. भारतीय राज्याच्या एकिकरणाची माहिती द्या.

किंवा

ब. नेहरुयुगातील सामाजिक व आर्थिक सुधारनांचे वर्णन करा.

प्र. २ अ. पंतप्रधान म्हणून लालबहादूर शास्त्रीचे कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

ब. बॅकांच्या राष्ट्रीयीकरणावर सविस्तर टिप लिहा.

प्र. ३ अ. भारताचे शेजारिल राष्ट्राबरोबरच्या संबंधाचे थोडक्यात वर्णन करा.

किंवा

ब. उदारिकरणाची माहिती द्या.

प्र. ४ अ. भारतातील महिला सबलीकरण चळवळीचा आढावा घ्या.

किंवा

ब. स्वातंत्र्य भारतातील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील प्रगती स्पष्ट करा.

प्र. ५ खालील पैकी कोणत्याही **दोन** टिपा लिहा.

अ. भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्टे

ब. जनता सरकार

क. राजीव गांधी

ड. फूटिरतावादी चळवळ

67360965A38564ABB2A4E35CC29ECAEE